

Skrímslið líttla systir mín – Eivør og börnini

Hanna Jensen

Nýggja bókin, sum Eivør Music í Gøtu gevur út, er komin í handlarnar og tað var ein forrættur at vera millum tey fyrstu at fáa hana upp í hendurnar. Smærru börnini í húskinum høvdu øll eina reaktión, tá tey sóu hana: "hasa bókina eigur mín barnagarður" ella "vit lurta alla tíðina eftir sangunum". Eg spurdi: Hvat dámar tykkum við hesi bókini? Dagur svaraði: "mann kann lurta og lesa í senn - eg blívi bangin, tá trøllið etur..." Rebekka svaraði: "Eg haldi, tað er stuttligt, tá tey kitla trøllið". Soleiðis fekk eg loyvi at gloppa dyrnar til barnaheimin, áðrenn eg sjálf fór inn í heiminn hjá Bjarta, sum bókin snýr seg um.

Bókin

Bókin trínur fram sevjurík, livandi og tú fært hug at fara inn um permuna – Björg Bjarkardóttir hevur teknað og sniðgivið barnabókina og eyðkendir eru heitu og brendu litirnir í brúnligum, gulum - serliga blaðsíðurnar, har Bjartur fer út at sveima í huganum. Hinvegin er ógvusligt litskifti til sterkar myrkaðar og gráar litir, tá søgan er meira ófrættakend. Hetta hevði sterka ávirkan á summi av börnunum og bókin ger teimum mun á nógvan ymiskan hátt. Nóg stuttlig skrímsl og fantasivøkstir eru tematekningar frá blaðsíðu til blaðsíðu. Grafisk mynstur krydda barnsligu tekningarnar og geva visuella útrykkinum eina modernaðna snaring.

Innihaldsliga er bókin um eina stóðu, sum flest øll børn uppliva: at fáa eitt systkin. Vit hava bókur á føroyskum um hetta, men "Skrímslið - líttla systir mín" smæðist ikki burtur ímillum hinar - heldur er hon serlig, av tí at hon letur so nógv upp fyri dreymi og fantasi. Hon tekur barnið beint úr kamarinum og út á eina trupla ferð gjøgnum alt kensluspektrið frá ørkymlan og sorg til øði, grumma ætlan og síðani ræðslu og viðgerd av trupulleikanum. Kensluliga ferðin endar heima aftur við tryggleika og møguleika at skapa og koma til sættis við nýggju stóðuna. Tað er Helga Arnalds, sum hevur skrivað tekstin, sum upprunaliga er á íslenskum.

Bókin er sprottin úr leiki við tónleiki og av hesum fær bókin eina serliga dimensjón: hon ber eina fjalda framfærslu við sær - fyri tað fyrsta av tí at tónleikatekstirnir til leikin eru settir inn í søgutekstin og soleiðis skapa ein vilja til meira, um tú lesur upp fyri barninum. Fyri tað næsta tí at sangirnir fylgja við á fløgu aftast í bókini og tí kunnu njótast fyri seg sum ein innspæld

tónleikaframfærsla og harvið byggja víðari á bókina í huga barnsins. Fyri tað triðja tí, at songkvinnan sjálf eisini lesur søguna upp á fløguni og soleiðis tvinnar hesar triggjar listagreinar saman: bókmentir, tónleik og leik. Leikurin kemur til sjóndar aftur í teatralsku rødd Eivarar, sum inniliga, ræðandi, frekt, sorgarbundið og stuttliga leiðir lesaran og lurtaran í skaldsliga heiminn. Sangirnir flættast natúrliga inn í frásøgnina og lyfta hana enn hægri.

Mál

Hetta arbeiðið kanst tú ikki gera uttan rætta málburðin og hóskandi ljóð. Málið í allari søguni, orðavalið, rútmá, ljóðspæl og tónalag er ein søga í sjálvum sær. Songkvinnan leikar hegnisliga á ræddarbondini bendir og smakkar við umhugsni sjálvljóðini og tvíljóðini og dvørlur við hjálfjóðini. Hetta er serliga hugvekjandi í setninginum: "Drekan vil eg spekja". Fittu og stuttligu barnarøddina hjá lítlu systrini/ skrímslinum eigur Tóra Tróndardóttir Bærentsen og samrøðan og samspælið við leiklutin hjá Bjarta riggar sera væl. Sjálf upptøkan kennist nær og fjálg og kjúklað er um tøkniligar effektir - tær fylgja nervini í frásøgnini. Eivør spælir okkum ígjøgnum "Skrímslið - líttla systir mín". Tad er sum, at íborna frásøgukynstrið og natúrligu leiklistagávnar, sum hon sum songkvinna hevur kryddað

manga konsert við, nú eru tikin fram um eina løtu - til æru fyri börnini, men eisini foreldrini. Hon plagar at syngja við farna av frásøgn, nú sigur hon frá við farna av sangi í hvørjum orði.

Tað hoyrir til hesa søguna, at bókin er týdd úr íslenskum til eitt hóskandi og fjølbroytt føroyskt mál og tað er Páll Isholm, sum eisini er nevndur í sambandi við málsliga vegleiðing, sum hevur týtt. Eisini stendur hann saman við Eivør sum tekstahøvundur til sangin "Barnið mitt" og hevur týtt sangtekstin "Drekaferðin" eftir Hallveig Thorlacius".

Sangirnir

Sangtekstirnir eru ymiskir og fylla nógv. Teir eru partur av søguni: Drekasangurin umboðar spælandi ferðina, sum Bjartur fer, fyri at fáa tamarhald á íkomnu stóðuni, nú ein skrímslasystir er komin í familjuna. Sangurin er lættur og stuttligur bæði í innihaldi, lagi og ljóðum, men

hann rúm- ar onkrum undarligum, sum letur upp fyri fangandi hendingunum, sum er fyri framan.

"Lurta nú" er ein perla hjá Eivør – ein sum leggur seg upp at sangum sum "Rain" á nýggjastu fløgu hennara Room – bæði í innihaldi, har skaldsliga eg'ð bjóðar barninum at byrja at lurta eftir ymisku boðskapunum í m.a. regni og vindi, men ikki minni í ljóði og rútmu – lögini eru so at siga í ætt. Tað er ein gáva til börnini. Væl vita vit, at Eivør er elskað og kend millum börnini og lög hennara við, men nú er hon veruliga farin í barnabókmentirnar at seta síni spor. Røturnar fornokta seg ikki – hon, sum hevur sungið kvæði og Kingo, men her er tað serliga skjöldrini, sum fáa eitt framhald.

Seinasti sangurin er rurandi vøgguvísan "Barnið mitt", tá alt er av og friður og trygd kann valda. Sangurin er ómetaliga vakur, tekur í dagsins ræðandi hendingar, minnir

á treytaleysa móðurkærleikan og gevur ráð, sum skulu bera alt lívið. Óivað verður hann fólkaogn í røðini av inniligum barnasangum.

Barnakonsert

Sum part av hesum at geva barnabók út, hevði Eivør barnakonsert fyri fullum sali í Norðurlandahúsinum sunnudagin 24. november. Hon kom á pall í einføldum kjóla eins og ein fittur praktiskur búni til spæl. Ein spælandi litríkur hárboyli setti prikkinn yvir eina pallseting á stóði við börnini. Stóran part av konsertini framfórði hon eisini saman við 7 gentum, sum sungu kór og annað. Tær framfórdu eisini sjálvar ein jólasang við denti á tey djór, sum vóru um hendingarnar á jólum.

Eivør byrjaði við kenda gamla sanginum hjá H.A. Djurhuus, "Lítla Elsa", sum hon segði vera tann fyrsta sangin, hon sum smágenta dugdi, tá hon droymdi um at gerast sangarinda. Og so hugsu eg: hon fekk væl burturúr, tá hon skrivaði seg inn í traditióinina av føroyskum kvøðsangum um børn við "Elisabet og Elinborg" – kanska hennara starfskot innan barnabókmentir, men sum fangar høg sum lág, so mikið at fronsk sendikvinna herfyri bað lova sær at hoyra "singin um Elisabet" umaftur á stuttari bilferð um Havnina.

Tað var sjálvsagt, at Eivør sang "Drekaferðin" og sín egna "Lurta nú" og so vøggusvísuna "Barnið mitt", sum hon hevur skrivað saman við Páll Isholm. Og so kom tíðin til spæl, har øll börnini sungu við kvagg, kvagg í sanginum um dunnuungan, sum vildi eta ein grindahval. Eisini var veitslurómur, tá slagarin "Tú skalt klappa, tá tú ert í góðum lag" kom á skrá – og ongantíð fyrr hava tey "rokka tá tey eru í góðum lag". So her fáa starvsfólkini á ansingarstovnunum sína søk fyri.

Endin á hesi vælavmáldu konsert var sangurin "Elisabet og Elinborg". Veit um børn og ung, sum táraðu og rørdust djúpt av sanginum – m.a. tí tey hugsuðu um hendan pápan, sum nú ikki er ímillum okkum longur.

Barnabókmentir

Barnabókmentir! Hvør kennir týðningin av teimum til fulnar? Skulu vit ikki hava eitt Barnabókainstitut? Høvundarnar hava vit nógvar og góðar og tibetur er tilfar til børn raðfest høgt á mongum økjum. Takk, Eivør, fyri hesa bók, tú bar á marknaðin við tíni rødd, tínum gávum, tínum dirvi og enn fleiri tónleikaperlum – til börnini, men eisini foreldrini...